

ESPOON KULLOONSILLAN LUONTOSELVITYS: LÄNSIOSA

Esa Lammi, Pekka Routasuo & Marko Vauhkonen

11.11.2021

ESPOON KULLOONSILLAN LUONTOSELVITYS: LÄNSIOSA

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Selvitysalue ja lähtötiedot	3
3 Menetelmät	5
3.1 Liito-orava	5
3.2 Pesimälinnusto	6
3.3 Lepakot	6
3.4 Kasvillisuus ja luontotyytit	8
3.5 Lahokaviosammal	8
4 Tulokset	9
4.1 Kasvillisuus ja luontotyytit	9
4.2 Liito-orava	11
4.3 Pesimälinnusto	13
4.3.1 Perustietoja huomionarvoisista lintulajeista	18
4.4 Lepakot	19
4.5 Lahokaviosammal	19
5 Suositukset	20
5.1 Johtopäätökset	20
5.2 Säilytettävät elinympäristöt	20
6 Lähteet ja kirjallisuus	21

Kansi: Maisema Kulloonsillan lounaispuolelta.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Espoon kaupunkimittausyksikkö ja Maanmittauslaitos, syyskuu 2021.

Valokuvat © Esa Lammi ja Pekka Routasuo.

1 JOHDANTO

Espoon Järvenperän kaupunginosassa sijaitsevan Kulloonsillan ympäristöön suunnitellaan asemakaavoitusta. Kulloonsilta on Kehä III:n ylittävä katuysteys. Asemakaavoitettavassa alueessa on mukana useita lähekkäisiä kehätien länsi- ja itäpuolella olevia alueita.

Kulloonsilta kuuluu Espoon pohjois- ja keskiosan yleiskaava-alueeseen. Osa asemakaavoitettavista alueista oli mukana vuonna 2017 valmistuneessa yleiskaavatasoisessa luontoselvityksessä. Muiden osa-alueiden luonnonoloja ei tunneta. Kulloonsillan alueiden maanomistaja Svenska Småbruk och Egna hem Ab tilasi vuonna 2021 Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä asemakaavatasoisen luontoselvityksen, joka kattaa koko suunnittelualueen. Toimeksianto käsitti useita eri osaselvityksiä, joiden tulokset on koottu tähän raporttiin.

Luontoselvitysraportti jaettiin marraskuussa 2021 kahteen osaan niin, että tämä raportti käsittää Kehä III:n länsipuoliset alueet ja toinen raportti sen itäpuoliset alueet.

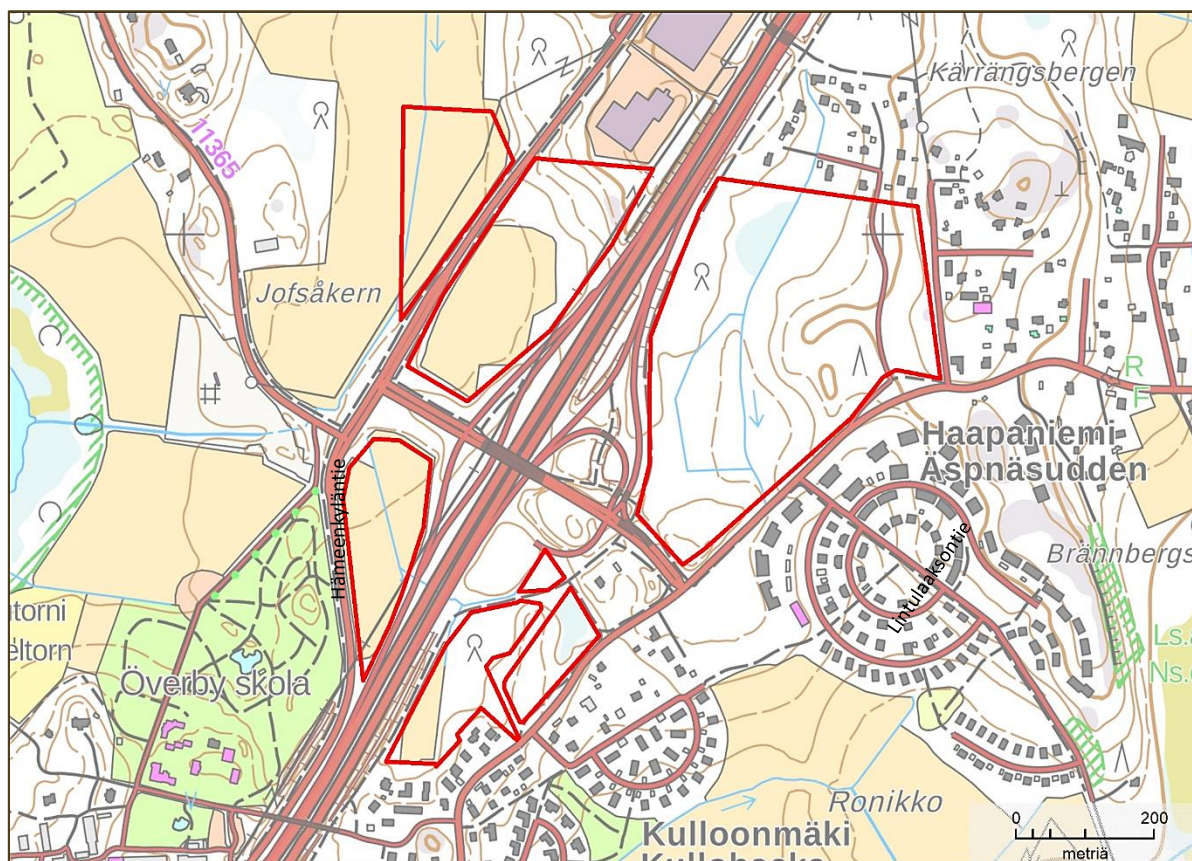
2 SELVITYSALUE JA LÄHTÖTIEDOT

Kulloonsillan selvitysalue koostuu kuudesta erillisestä alueesta, jotka sijaitsevat Kehä III:n ylittävän Kulloonsillan ympäristössä. Alueiden yhteispinta-ala on 30,3 hehtaaria. Kehätien länsipuolella ovat kolme aluetta (kuva 1) ovat lähes kokonaan viljelykäytössä olevaa peltoa. Kehätien itäpuolelta on mukana yksi laajahko (14,6 ha) talouskäytössä ollut metsäalue ja kolme pientä metsäkuviota, jotka kevyen liikenteen reitti ja voimassa olevaan yleiskaavaan merkitty Kulloonportin kaatuvaraus erottavat toisistaan.

Selvitysalueiden kokonaispinta-alasta runsaat kahdeksan hehtaaria on peltoa ja muu osa metsää. Alueen metsät ovat talouskäytössä. Suurin osa niistä on hakattu vuosituhatien vaihteen tienoilla. Varttunutta puustoa on säilynyt lähinnä metsien reunaosissa. Selvitettävillä alueilla ei ole rakennuksia.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan luontoselvityksessä alueelta tunnistettiin yksi paikallisesti arvokas luontokohde, kehätien itäpuolella oleva tervaleppäkorpi (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2017). Muita merkittäviä luontoarvoja ei todettu, mutta selvitys ei kattanut kaikkia osa-alueita, eikä kaikkia Espoon kaupungin asemakaava-alueiden selvityksissä edellytettyjä osioita.

Espoon arvokkaita luontokohteita käsittelevissä yhteenvedoissa (Helimäki 2009, Korri 2011, Lampinen & Annala 2014, Lammi & Routasuo 2013) ei ole mainintoja Kulloonsillan alueelta. Kaupungin ylläpitämässä paikkatietojärjestelmässä (<https://kartat.espoo.fi/teklaogcweb/wfs.ashx>) ei ole tietoja uhanalaisten tai muiden merkittävien lajien esiintymistä Kulloonsillan alueella.

Kuva 1. Kulloonsillan selvitysalueet (punaiset rajaukset) maastokartta- ja ilmakuvapohjalla. Tämä raportti käsittelee kolme Kehä III:n länsipuolista aluetta.

3 MENETELMÄT

Luontoselvitys tehtiin asemakaavoituksen edellyttämällä tarkkuudella (Söderman 2003). Koko alue kierrettiin maastossa kaikkien osaselvitysten yhteydessä, mutta viljelykäytössä olevia peltaja tarkkailtiin vain reunoilta käsin. Työ aloitettiin huhtikuussa (liito-oravat) ja saatiin päätökseen elokuussa 2021 (viimeinen lepakoiden kartoituskierrös). Käyntikertoja kertyi kaikkiaan kahdeksan.

Maastossa inventoitiin liito-oravan, pesimälintujen ja lepakoiden esiintyminen selvityskohteilla. Lahokaviosammalten esiintyminen selvitettiin lajille sopivissa elinympäristöissä. Lisäksi kaikilta osa-alueilta inventoitiin kasvillisuuden yleispiirteet sekä huomionarvoisten kasvilajien ja arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen. Arvokkaiden luontokohteiden tunnistamisessa noudatettiin Espoon kaupungin asemakaavaselvityksiin vakiintunutta käytäntöä. Arvokkaita luontokohteita ovat:

- uhanalaisten (Hyvärinen ym. 2019) ja luonnonsuojelulain nojalla erityisesti suojeltavien lajien esiintymät
- luontodirektiivin liitteen IV lajien esiintymät
- lintudirektiivin liitteen I lajien esiintymät
- luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojellut luontotyytit
- vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset pienvedet
- Suomessa uhanalaiset luontotyytit (Kontula & Raunio 2018a, b)
- Espoossa tärkeiksi priorisoidut luontotyytit (Espoon ympäristökeskuksen ohjeisto 2020)
- tärkeimmät ekologiset yhteydet.

Lähtötietojen perusteella alueella ei arvioitu olevan luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin kuuluville sudenkorennoille ja viitasammakolle sopivia elinympäristöjä. Sellaisia ei myöskään todettu keväällä tehtyjen liito-orava- ja linnustoselvitysten yhteydessä, joten sudenkorentojen ja viitasammakon esiintymistä ei ollut tarpeen tutkia. Alueella ei ole ketoja, paahdeympäristöjä tai muita erityisesti suojeltaville tai muille uhanalaisille perhoslajeille hyvin sopivia elinympäristöjä.

Maastotöissä käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 60Cx ja 62s), jolla luontokohteet ja lajien havaintopaikat voitiin paikantaa asemakaavoituksen kannalta riittävällä tarkkuudella.

3.1 Liito-orava

Liito-oravan esiintyminen selvitettiin tarkistamalla alueen metsät 26.4.2021. Metistä etsittiin liito-oravan jätöksiä ympäristöhallinnon ohjeiden (Sierla ym. 2004, Nieminen & Ahola 2017) mukaisesti. Jätöksiä tarkkailtiin erityisesti kookkaiden haapojen, järeiden kuusten ja kolopuiden tyviltä. Jätösten löytöpaikat paikannettiin GPS-laitteella ja niistä merkittiin muistiin seuraavat tiedot:

- puulaji ja puun arvioitu läpimitta rinnan korkeudelta
- arvio jätösten määrästä (muutamia, kymmeniä, satoja papanoita, tai tarkempi määrä).
- mahdolliset liito-oravalle sopivat kolot ja risupesät.

Liito-oravan asuttamista metsiköistä etsittiin myös lajin lisääntymis- ja levähdyspaikaksi sopivia kohteita (kolopuut, risupesät ja linnunpöntöt). Sopivat puut paikannettiin GPS-laitteella ja merkittiin muistiin. Lisäksi selvitettiin lajin tarvitsemia puustoisia kulkuyhteyksiä ympäröiville alueille. Selvityksestä vastasi biologi, LuK Pekka Routasuo. Havaintoaineisto on liitetty Espoon kaupungin ympäristökeskuksen liito-oravatietokantaan.

3.2 Pesimälinnusto

Yleispiirteisen pesimälinnustaselvityksen tavoitteena oli selvittää ns. huomionarvoisten lajien (ks. jäljempänä) ja pesivälle linnustolle tärkeiden kohteiden esiintyminen alueella. Inventoinneissa sovellettiin lintujen reviirikäyttäytymiseen perustuvaa kartoituslaskentamenetelmää (Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomuksen seurantaohje). Laskennat tehtiin varhain aamulla, jolloin pesimäpaikoillaan oleskelevat linnut ovat parhaiten havaittavissa (laulu yms.). Lintulaskenta toistettiin kolme kertaa, mikä on minimimäärä eri aikaan saapuvien muuttolintujen ja eri aikaan pesivien lajien havaitsemiseksi. Alue kierrettiin huolellisesti läpi jokaisessa laskennassa. Laskentakierrokset ajoittuvat kevään edistymisen mukaan seuraavasti: 27.4., 29.5. ja 24.6.2021.

Laskennoissa merkittiin kartoille kaikki lintujen havaintopaikat käyttämällä seurantaohjeiden mukaisia merkintätapoja. Tulokset tulkittiin ns. maksimiperiaatteen mukaisesti, jolloin reviiriksi tulkitaan yksikin pesintää ilmaiseva havainto (pää)muuttokauden jälkeen lajille sopivassa ympäristössä.

Lintulaskennoissa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin huomionarvoisiin lajeihin:

- lintudirektiivin liitteen I lajit
- erityisesti suojeltavat ja muut uhanalaiset lajit
- silmälläpidettävät lajit
- alueellisesti uhanalaiset lajit
- Suomen erityisvastuulajit
- tikat lukuun ottamatta yleistä käpytikkaa
- petolinnut
- merkittävien elinympäristöjen, esim. lehtojen ja vanhojen metsien, ilmentäjälajit.

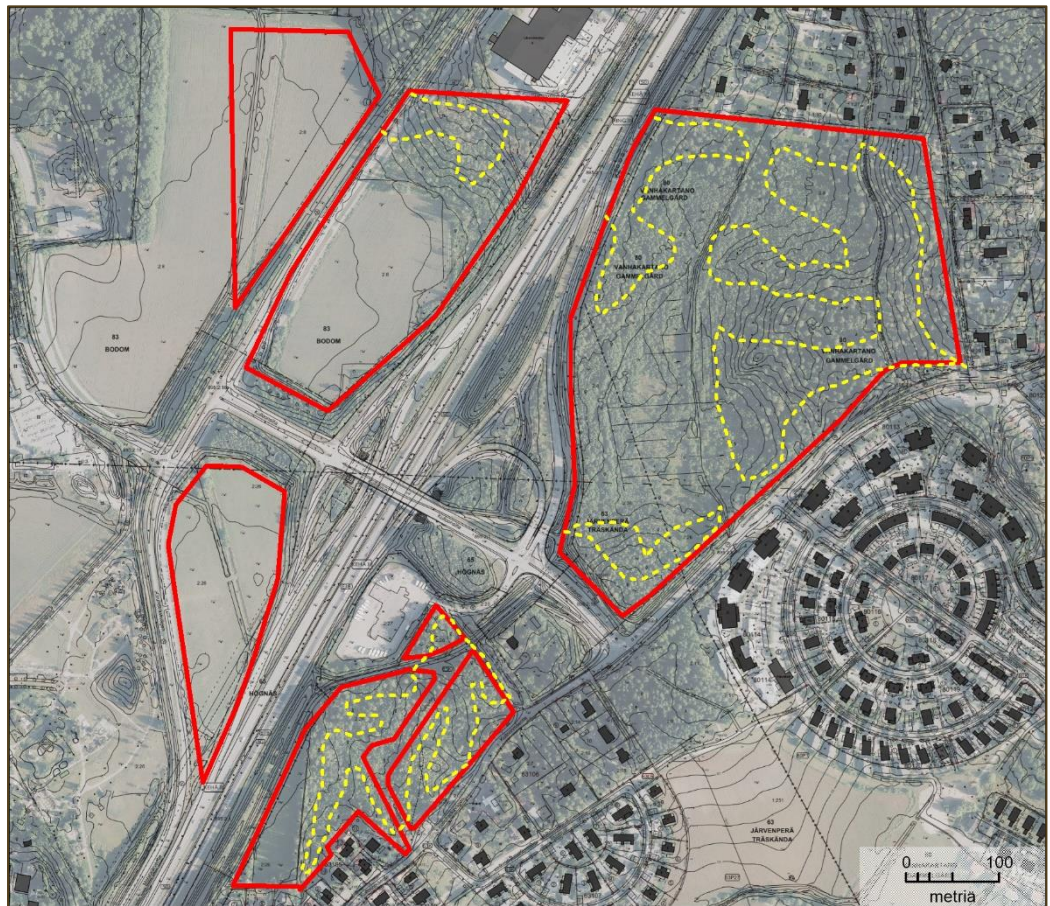
Työssä käytettiin uusimman lintujen uhanalaisuusarvioinnin (Hyvärinen ym. 2019) mukaisia uhanalaisuusluokkia. Laskennoista ja aineiston tulkinnasta vastasi Pekka Routasuo.

3.3 Lepakot

Kaikki maassamme esiintyvät lepakot kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Lepakot ovat Suomen oloissa aktiivisia tavallisesti toukokuusta syys-lokakuuhun. Ne käyttävät mm. ruokailuun eri alueita kesän eri vaiheissa, minkä vuoksi lepakokartoitus tulee toistaa eri ajankohtina alku-, keski- ja loppukesällä.

Lepakkoselvityksen tarkoituksena oli selvittää alueen lepakkolajisto ja eri lajien runsaus sekä paikallistaa tärkeät lepakoiden ruokailualueet ja niille johtavat lennoretit. Selvitys tehtiin reittikartoitusmenetelmällä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2012) ja Bat Conservation Trustin (Collins 2016) suositusten mukaisesti. Lisäksi etsittiin mahdollisia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Maastokäynnit tehtiin 15.–16.6., 16.–17.7. ja 13.–14.8.2021. Kaikki selvitysalueet käytiin peltoja lukuun ottamatta kattavasti läpi joka kerralla. Kartoitusyöt olivat sääoloiltaan työhön sopivia (poutaa, lämpötila yli +10 °C, tuuli heikkoa–kohtalaista; voimakkuus enintään 3 m/s, viimeisellä kartoituskerralla ajoittain 4–5 m/s). Työn osana etsittiin valoisana aikana lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita mm. luonnonkoloista ja linnunpöntöistä. Sopivien kohteiden luona havainnointiin mahdollisia päiväpiilosta lähteviä lepakoita ennen auringonlaskua ja muun kartoituksen alkamista. Työhön ei sisältynyt lähialueilla olevien rakennusten tarkastamista.

Kuva 2. Lepakkokartoituksessa kuljetut reitit (keltainen katkoviiva). Tämä raportti käsittää kolme Kehä III:n länsipuolista aluetta.

Jalkaisin kuljetut kartoitusreitit (kuva 2) suunniteltiin etukäteen hyödyntäen mm. kevyen liikenteen väyliä. Varsinainen kartoitus alkoi valaistusolojen mukaan noin puoli tuntia auringonlaskun jälkeen. Reittejä pitkin käveltiin rauhallisesti ja lepakoita kuunneltiin kannettavan ultraääni-ilmaisimen eli lepakodetektorin (Petters-

son D240x) avulla. Laitteella voidaan havaita lepakoiden päästämät korkeataajuiset kaikuluotausäänet. Hyvältä vaikuttavilla saalistusalueilla pysähdeltiin ja lepakoita havainnoitiin tarkemmin. Tarvittaessa tallennettiin lepakoiden ääniä (Edirol R-09) myöhempää määrittämistä varten käyttämällä detektorin aika-laajennustoimintoa.

Lepakkohavainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Todetut lepakoiden käyttämät alueet luokiteltiin ja arvotettiin Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2012) ohjeen mukaisesti (luokat I–III) sekä rajattiin kartalle. Rajaukset perustuvat lepakohavaintojen lisäksi niille sopivaksi arvioidun elinympäristön esiintymiseen.

Lepakkolajia ei aina pystytä määrittämään ääni- ja näköhavaintojen perusteella. Viiksisiippa ja isoviiksisiippa ovat erotettavissa ainoastaan anatomisten rakenteiden perusteella. Nämä lajit käsitellään tässä työssä lajiparina nimellä viiksisiippalaji.

Lepakkoselvityksestä vastasi biologi, FM Marko Vauhkonen.

3.4 Kasvillisuus ja luontotyytit

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin 26.7.2021. Osa-alueet jaettiin tarvittaessa luonnonolojen perusteella kuvioihin. Jokaiselta osa-alueelta inventoitiin ja kirjattiin muistiin luonnon yleispiirteet, alueelle tyypilliset kasvilajit, mahdolliset harvinaiset lajit sekä ihmisen vaikutus kohteeseen. Luonnonoloiltaan ympäristöään arvokkaammat kohteet inventoitiin tarkemmin. Lisäksi tarkistettiin aiemmin tunnistetun arvokkaan luontokohteen tila. Työstä vastasi biologi, FM Esa Lammi.

3.5 Lahokaviosammal

Lahokaviosammal on erittäin uhanalainen kasvilaji, joka tulee toimeen ainoastaan vanhoilla kannoilla ja muilla lahopuilla (elintavoista tarkemmin alaluvussa 4.5.1). Kulloonsillan alueelta ei ole aiempia esiintymistietoja lahokaviosammalesta, mutta alueen metsissä on joitakin lahokaviosammalelle sopivia kasvupaikkoja. Lahokaviosammalelle soveltuvat alueet käveltiin kattavasti maastossa läpi niin, ettei mikään osa alueesta jäänyt yli 20–30 metrin etäisyydelle kulkureiteistä. Tällä tarkkuudella voitiin havaita kaikki lahokaviosammalelle sopivat kannot ja muut lahopuut, jotka tarkistettiin. Kalliomänniköt jätettiin maastoinventoinnin ulkopuolelle.

Lahokaviosammalen itiöpesäkkeitä ja itujuväsryhmiä (protoneemagemmat) etsittiin huolellisesti sopivilta kasvupaikoilta, lähinnä lahokannoilta ja maapuilta. Tarvittaessa käytettiin luuppia. Todetut kasvupaikat paikannettiin GPS-laitteella. Niistä kirjattiin muistiin kasvupaikan perustiedot (kasvualustan tyyppi/laatu ja lahoaste) ja havainnon laatu (itiöpesäkkeiden tai pesäkeperien lukumäärä, itujuväsryhmien lukumääräluokka). Lisäksi otettiin valokuvia.

Todettujen kasvupaikkojen ympärille tehtiin aluerajaus (ns. ydinalue). Tämä on se elinympäristökuvio, jonka lajin esiintymä vaatii säilyäkseen (mm. pienilmasto- ja kosteustekijät huomioon ottaen). Ydinalueen luonnonolot, puusto ja muu kasvillisuus kuvattiin yleispiirteisesti. Maastossa rajattiin lisäksi lahokaviosammalelle so-

veltuvat elinympäristöt. Näitä olivat metsäkuviot, jotka täyttävät lahokaviosamalen elinympäristövaatimukset ja ovat potentiaalisia tulevia esiintymispaikkoja, vaikka lajia ei nyt tavattukaan. Lajin säilymisedellytyksiä arvoitiin metsän laadun ja eri-ikäisen lahopuun määrän perusteella.

Lahokaviosammalet inventoitiin 8.4.2021. Työstä vastasi Pekka Routasuo.

4 TULOKSET

4.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvityksen kohdealueista neljä sijaitsee Kehä III:n itäpuolella ja ne ovat kokonaan metsää. Nämä alueet esitetään erillisessä raportissa. Tässä raportissa käsitellään kolme Kehä III:n länsipuolella sijaitsevaa aluetta, jotka ovat kokonaan tai osittain peltoa.

Osa-alue 1 (kuva 3)

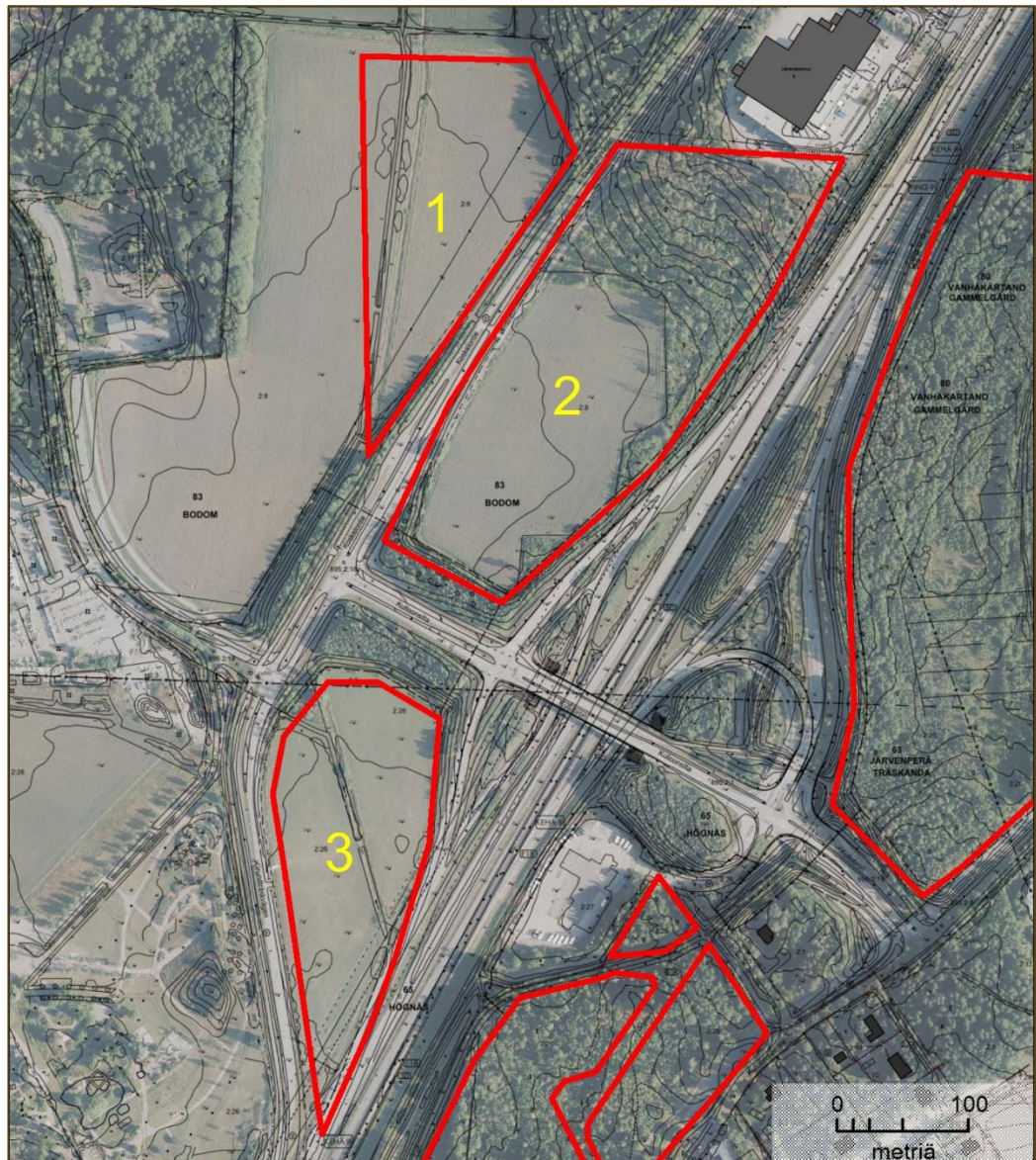
Viljelykäytössä oleva pelto, jonka läpi laskee pohjoisesta tuleva leveä oja. Ojassa kasvaa reheville pelto-ojille tyypillisiä kasveja, mm. ojalpakkoo, korpikaislaa, leveäosmankäämiä, punakoisoa, rantayrttiä ja rantakukkaa. Ojanpientareen valtakasvit ovat nurmipuntarpää ja komealupiini, jonka kasvusto ulottuu aukkoisena koko osa-alueen läpi. Peltoalue rajautuu itäpuolelta Koskelontiehen. Tien pientareella kasvaa alle kymmenmetristä koivua, raitaa ja haapaa. Aluskasvillisuudessa vallitsevat maitohorsma ja nurmipuntarpää.

Osa-alueelta ei tavattu harvinaisia kasvilajeja, eikä alueella ole edustavia luontotyyppikohteita.

Osa-alue 2

Koskelontien ja Kehä III:n välinen alue, jonka keski- ja eteläosa on viljelykäytössä olevaa peltoa. Pohjoispäässä on loiva metsärinne. Sen puusto on hakattu parisenkymmentä vuotta sitten. Rinteeseen on jätetty yksittäisiä koivuja, ylärinteeseen myös mäntyjä (kuva 4). Rinteeseen kasvanut vesakko on harvennettu talvella 2020/21. Aluskasvillisuudessa on tavanomaista tuoreiden ja lehtomaisten kankaiden lajistoa, mm. mustikkaa, metsälauhaa, metsäkastikkaa, nuokkuhelmikkää, sananjalkaa ja jänönsalaattia. Pohjoispäässä Koskelontien varressa on pieni kallioalue, jossa kasvaa karuille kallioalueille tyypillisiä lajeja. Osa-alueen itäreunassa on kehätien suuntainen voimajohto.

Peltoalueen pohjoisreunassa on kaksi kymmenmetriseksi varttunutta tammea, jotka on säästetty hakkuissa. Osa-alueella ei todettu muita huomionarvoisia kasveja.

Kuva 3. Osa-alueiden 1–3 sijainti. Selvitysalueen rajat on merkitty punaisella viivalla.

Osa-alue 3

Matalajärventien ja Kehä III:n välinen osa-alue on viljelykäytössä olevaa peltoa (kuva raportin kannessa). Pellon läpi laskee kesällä kuivillaan ollut oja, jossa kasvaa leveäosmankäämiä, rantanurmikkaa, korpikaislaa, rantakukkaa, ranta-alpia, punakoisoa ja muita reheville pelto-ojille ominaisia kasvilajeja.

Osa-alueelta ei tavattu harvinaisia kasvilajeja, eikä alueella ole edustavia luontotyyppikohteita.

Kuva 4. Osa-alueen 2 peltoa ja metsärinne.

Liito-oravaselvityksissä käytettyjä termejä

- ♦ **Papanapuu** (liito-oravan käyttämä puu) = puu, jonka alta on löytynyt liito-oravan uloste-papanoita.
- ♦ **Pesäpuu** = papanalöytöjen avulla liito-oravan käyttämäksi varmistunut puu, jossa on liito-oravan pesäpaikaksi sopiva kolo tai risupesä. Liito-orava voi käyttää pesäpuuta lepäämiseen tai lisääntymiseen.
- ♦ **Kolopuu** = puu, jossa on liito-oravan pesäpaikaksi soveltuva kolo (ei papanoita).
- ♦ **Ydinalue** = kartoituksessa tunnistettu papanapuiden tai pesäpuiden lähiympäristö. Tavoitteena Espoossa on ollut vähintään hehtaarin alue, jossa naaras selviää talven yli ja pystyy lisääntymään keväällä. Ydinalueella suojelutoimet ovat tiukempia kuin muualla.
- ♦ **Lisääntymis- ja levähdyspaikka** = pesäpuu suojapuustoineen. Lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämiseen tai hävittämiseen tarvitaan ELY-keskuksen poikkeamislupa.
- ♦ **Elinalue** (elinympäristö) = metsäalue, josta on löytynyt liito-oravan jätöksiä.
- ♦ **Soveltuva metsä** = metsä, jossa on liito-oravalle sopivaa puustoa (mm. kookkaita kuusia ja haapoja), mutta josta ei ole löytynyt liito-oravan jätöksiä.
- ♦ **Kulkuyhteys** = liito-oravan kulkureitiksi sopiva yhteys elinalueelta toiselle.

4.2 Liito-orava

Kulloonsillan alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja liito-oravista. Keväällä 2021 Kehä III:n länsipuoliselta alueelta löytyi lajin jätöksiä yhden puun tyveltä selvitysalueen rajalta (kuva 5). Paikalla ei ole liito-oravalle sopivaa pesäpuuta. Tulosten perusteella Kehä III:n länsipuolisille alueille ei rajattu liito-oravan ydin- tai elin-alueita.

Kuva 5. Kulloonsillan länsiosan liito-oravahavainnot vuonna 2021. Selvitysalueet on rajattu valkoisella viivalla.

Liito-oravien kulkuyhteydet

Liito-oravalle sopivat kulkuyhteydet Kulloonsillan liito-orava-alueille ovat melko huonot. Kehä III muodostaa leveän, hankalasti ylitettävän puuttoman alueen. Yhteydet Kehä III:n itäpuolella ovat heikohkoja, sillä pientaloalueet pirstovat metsäalueita erillisiksi saarekkeiksi. Kulloonsiltaa lähimmät liito-oravan ydinalueet ovat

Koskelon teollisuusalueen länsipuolella ja Nepperin metsässä muutaman sadan metrin päässä Kulloonsillan selvitysalueen pohjoispuolella. Sopivin kulkuyhteys si-
joittuu Kehä III:n itäpuolelle selvitysalueiden itäreunaan (kuva 5).

4.3 Pesimälinnusto

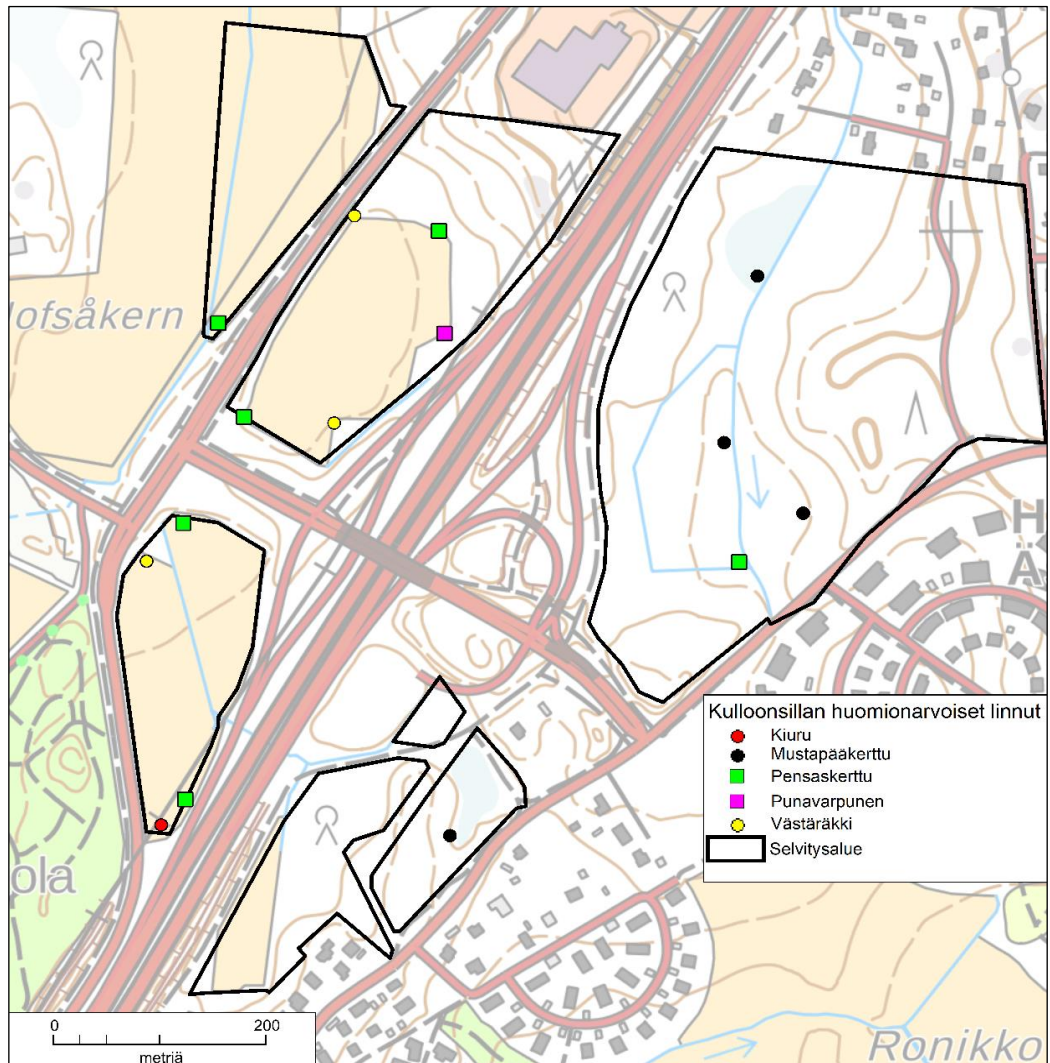
Selvitysalueen pesimälinnusto on yhdistelmä erityyppisten metsien ja viljelysalu-
eiden lintuja. Vuoden 2021 laskennoissa havaittiin yhteensä 25 lintulajia (taulukko
1). Kokonaismäärään sisältyvät sekä Kehä III:n länsi- että itäpuolisen alueet.

Taulukko 1. Kulloonsillan lintulaskennoissa vuonna 2021 havaitut lajit (sekä Kehä III:n länsi- että
itäpuoliset alueet). Status-sarakkeen selitykset: NT = silmälläpidettäväksi luokiteltu laji Hyvärinen
ym. (2019) mukaan. * = muu huomionarvoinen, esim. arvokasta elinympäristöä indikoiva laji.

Laji	Status	Laji	Status
hernekerttu		punakylkirastas	
keltasirkku		punarinta	
kiuru	NT	punavarpunen	NT
käpytikka		rautiainen	
laulurastas		räkättirastas	
lehtokerttu		sepelkyyhky	
mustapääkerttu	*	sinisorsa	
mustarastas		sinitiainen	
naakka		talitiainen	
pajulintu		tiltalti	
peippo		töyhtöhyppä	
pensaskerttu	NT	västäräkki	NT

Pesimälinnuston lajimäärä on melko pieni alueen pinta-alaan nähden. Suurin osa
selvityksessä tavatuista lintulajeista on Suomessa varsin yleisiä ja pääkaupunkiseu-
dulla tavallisia pesimälajeja (Solonen ym. 2010, Valkama ym. 2011), jotka tulevat
toimeen myös nuorissa metsissä. Pesimälinnustoon kuuluu joitakin ns. Punaisen
kirjan lajeja (Hyvärinen ym. 2019) ja muita huomionarvoisia lajeja. Niiden havain-
topaikat on merkitty kuvaan 6.

Selvitysalueelta ei ollut rajattavissa linnustollisesti arvokkaita alueita.

Kuva 6. Huomionarvoisten lintujen havaintopaikat.

4.3.1 Perustietoja huomionarvoisista lintulajeista

Kiuru on yksi maamme runsaslukuisimmista peltolinnuista (maan etelä- ja länsiosissa runsaslukuisin). Kiuru suosii avoimia suuria peltoaukeita ja välttää metsän reunaa. Etelä- ja Keski-Suomessa lajin löytää varmimmin vähintään kymmenen hehtaarin kokoisilta peltoaukeilta ja harvemmin sitä pienemmiltä.

Kiurun pesimäkanta kasvoi maassamme 1900-luvun puolivälin tienoilta 1970-luvulle viljelyalan kasvaessa voimakkaasti. Tehomaatalouden vallatessa alaa kiurun pesimäkanta lähti laskuun 1980-luvulla. Kannan lasku jatkui ainakin 1990-luvulle asti. Sittemmin kanta on pysynyt jokseenkin muuttumattomana vuosivaihteluita lukuun ottamatta. Kiuru on vähenemisensä vuoksi arvioitu silmälläpidettäväksi (NT; Hyvärinen ym. 2019) lajiksi.

Selvitysalueella kiuru havaittiin Kehä III:n länsipuolisella peltoalueella. Reviirejä oli vain yksi (kuva 6).

Västäräkki pesii koko Suomessa. Lajin löytää usein ihmisen läheisyydestä erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, mutta yhtä hyvin myös saarilta, rannoilta, tienvarsilta, hakkuuaukeilta, pelloilta, niityiltä, jopa valoisista ja aukeista männiköistä (Valkama ym. 2011). Västäräkkien määrä on vähentynyt viime vuosikymmeninä. Laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT; Hyvärinen ym. 2019).

Kulloonsillan alueella västäräkkejä havaittiin Kehä III:n länsipuolisten peltujen pientareilla.

Pensaskerttu on melko yleinen, mutta viime aikoina vähentynyt pensaikkoalueiden lintu. Pesimäpaikoiksi kelpaavat hylätyt pellot, pellonlaitteiden pensaikot, pihamaat ja hakkuuaukeiden pensaikot. Pieni osa kannasta pesii kosteikkojen kuivimmissa reunaosissa. Pensaskerttu on silmälläpidettävä laji (NT; Hyvärinen ym. 2019) laji.

Selvitysalueella lajia tavattiin useassa paikassa Kehä III:n länsipuolen peltujen reunoilla.

Punavarpunen on Suomessa vähälukuinen pesimälaji etelärannikolta aina Etelä-Lappiin asti. Maan pohjoisosista laji puuttuu. Punavarpusen elinympäristöihin kuuluvat pensaikkaa kasvavat kosteikot ja maatalousalueet.

Punavarpunen oli Suomessa vielä sata vuotta sitten harvinainen kaakkoinen pesimälaji. Se runsastui voimakkaasti 1990-luvun alkuun asti. Sitten kanta on taantunut, ja laji on luokiteltu tuoreimmassa uhanalaisuusarvioinnissa silmälläpidettäväksi (NT; Hyvärinen ym. 2019).

Selvitysalueella oli yksi punavarpusreviiri Kehä III:n länsipuolisen pellon reunalla.

4.4 Lepakot

Selvityksessä tehtiin havaintoja lepakoista ainoastaan Kehä III:n itäpuolisilla alueilla. Tässä raportissa käsitellyt Kehä III:n länsipuoliset alueet ovat suurimmaksi osaksi aukeaa peltoa, joka ei sovellu lepakoiden elinympäristöksi. Osa-alueella 2 sijaitseva metsärinne soveltuu puuston hakkuiden vuoksi nykyisellään heikosti lepakoiden saalistusalueeksi. Selvitysalueella ei todettu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi sopivia kohteita eikä muita arvokkaita lepakkoalueita (ks. SLTY 2012).

4.5 Lahokaviosammal

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) on pohjoisen pallonpuoliskon lauhkealla vyöhykkeellä kasvava pienikokoinen lehtisammal, jonka esiintymisalueen pohjoisraja ulottuu meillä nykyisin Lappiin saakka. Laji on harvinainen lähes koko levinneisyysalueellaan. Suomessa se on arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN; Hyvärinen ym. 2019). Lahokaviosammalen elintapoja on esitelty Kulloonsillan itäosan luontoselvitysraportissa.

Lahokaviosammalen tyypillistä elinympäristöä ovat vanhat kuusivaltaiset metsät, joissa laji kasvaa kostealla lahoppuulla. Kulloonsillan selvitysalueilla Kehä III:n länsipuolella ei tehty havaintoja lajista kevään 2021 inventoinnissa, joka käsitti sekä itiöpesäkkeiden

että itujyväsryhmien (protoneemagemmat) etsimisen. Kehä III:n länsipuolisilla selvitysalueilla ei ole lajille soveltuvaa elinympäristöä.

5 SUOSITUKSET

5.1 Johtopäätökset

Suurin osa selvitysalueesta on käytössä olevaa peltoa, jossa ei todettu merkittäviä luontoarvoja. Metsäisen osan puusto on hakattu parikymmentä vuotta sitten. Alueella ei ole luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltavia luontotyyppieitä eikä vesilain 2 luvun 10 §:n mukaan suojeltavia pienvesiä.

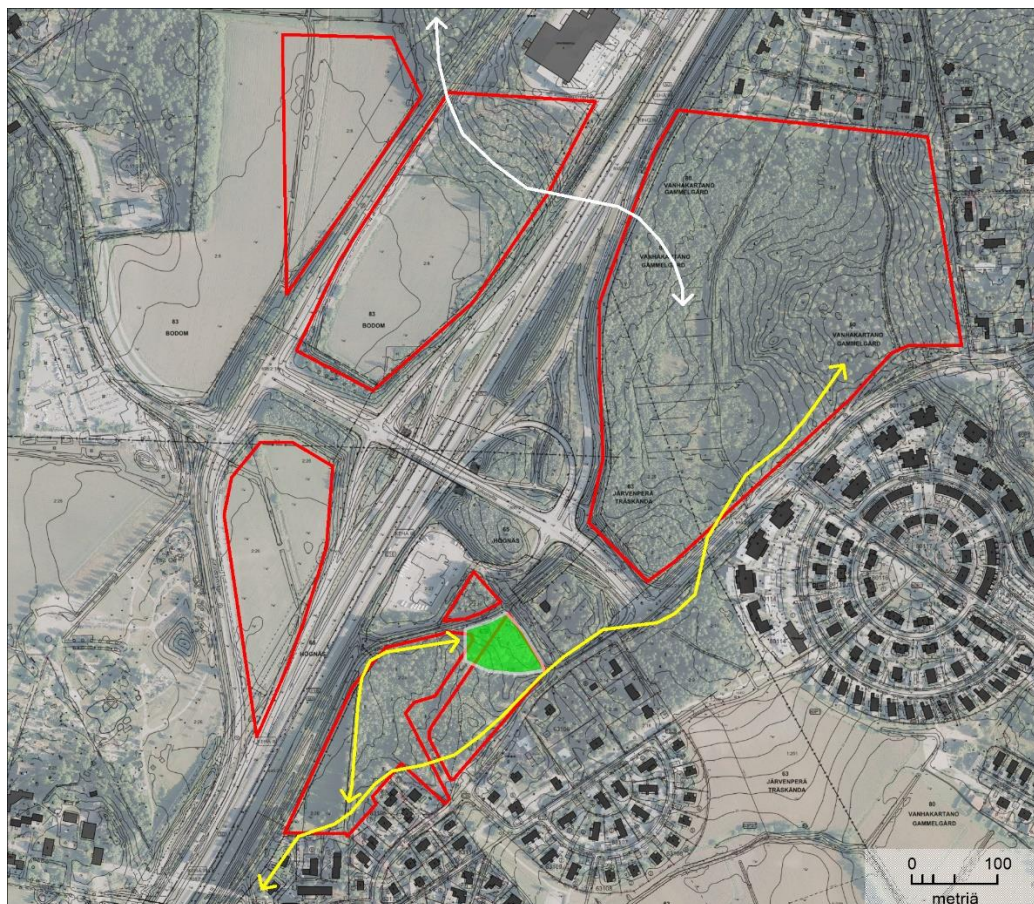
Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista tehtiin yksi liito-oravan jätöslöytö mutta lepakkoita ei tavattu lainkaan. Alueella ei ole luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Uhanalaisia lintulajeja tai kasvilajeja ei kevään ja kesän 2021 selvityksissä löydetty. Havaitut huomionarvoiset lintulajit eivät ole sellaisia, joiden esiintyminen olisi erityisesti otettava huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Alueella ei ole merkittäviä kasvillisuus- tai luontotyyppikohteita tai uhanalaisia luontotyyppieitä (Kontula & Raunio 2018a, b).

5.2 Säilytettävät elinympäristöt

Ekologiset yhteydet

Kehä III muodostaa Espoon pohjoisissa monille metsälajeille hankalasti ylitettävän esteen. Kehätien varrella on runsaasti peltoa ja Kulloonsillan pohjoispuolella sitä reunustaa pitkällä matkalla lähes yhtenäinen liikekiinteistöjen alue. Laajan alueen ainoa metsäinen Kehä III:n ylityskohta on Kulloonsillan selvitysalueen pohjoispäässä, josta on hyvä metsäyhteys pohjoiseen Koskelon teollisuusalueen länsipuolitse (kuva 7). Alueen säilyminen eläinten kulkureittinä tulisi turvata jättämällä osa-alueen 2 metsärinne rakentamatta.

Kuva 7. Säilytettävä tervaleppäkorpi (vihreä rajaus Kehä III:n itäpuolella) ja ekologiset yhteydet, joiden säilyminen toimivana on suotavaa. Keltaisella liito-oravalle sopivat yhteydet ja valkoisella viivalla alueelta ulospäin suuntautuva yhteys.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Collins, J. (toim.) 2016: Bat surveys for professional ecologists: Good practice guidelines. 3rd edition. – The Bat Conservation Trust, Lontoo. 100 s.
- Hallingbäck, T., Lönnell, N., Weibull, H., Hedenäs, L. & von Knorring, P. 2006: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Sköldsmossor–blåmossor. Bryophyta: Buxbaumia–Leucobryum. – ArtDatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala. 416 s.
- Helimäki, J. (toim.) 2009: Kotinurkilta kallioille. Espoon luontokohteet. – Espoon tekninen keskus ja Espoon ympäristökeskus. 336 s.
- Hirvensalo, J. 2014: Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa. – Espoon ympäristölautakunnan monistesarja 1/2014.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1 – tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 5/2008:1–388.

- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018:1–925.
- Korri, N. 2011: Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit: julkaisun toinen päivitys 2011. – Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 2/2011.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. painos. – Helsingin yliopisto, Eläinmuseo, Helsinki.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.) 2009: Suomen uhanalaiset sammalet. Ympäristöopas. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 347 s.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2013: Espoon arvokkaat luontokohteet 2012. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 2/2013. 225 s.
- Lammi, E. & Vauhkonen, M. 2019: Uudenmaan lahokaviosammaleesiintymien luokittelu ja priorisointi. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Uudenmaan ELY-keskus.
- Lampinen, J. & Annala, K. 2014: Espoon perinneympäristöt 2014. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 3/2014. 175 s.
- Manninen, O. 2017: Helsingin lahokaviosammalselvitys 2017. – Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:8. 29 s.
- Manninen, O. & Nieminen, M. 2020: Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. – Faunatican raportteja 1/2020. 59 s.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.
- SLTY 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksesta luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 7 s.
- Suomen ympäristökeskus 2013: Suomen kansainväliset erityisvastuulajit. <http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BD3AFA921-1A04-4A3C-8703-02A23589815B%7D/56873>.
- Solonen, T., Lehikoinen, A. & Lammi, E. (toim.) 2010: Uudenmaan linnusto. – Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa, Helsinki. 509 s.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristöopas 109:1–196.
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö, Helsinki. – Verkkoosoitteessa <<http://atlas3.lintuatlas.fi>> (viitattu 21.7.2021).
- Wiklund, K. 2004: Establishment, Growth and Population Dynamics in two Mosses of Old-growth Forests. – Acta Universitatis Upsaliensis. Comprehensive

Summaries on Uppsala Dissertations from the Faculty of Science and Technology 996. 47 s.

Wolf, T. 2015: Untersuchungen zu den Entwicklungsstadien von *Buxbaumia viridis* (Lam. & DC.) Moug. & Nestl. (Grünes Koboldmoos). – *Carolinaea* 73:5–15.

